

1316

D E O D U C E
MEDITATIO S. EPISTOLÆ

FERIÆ III.

PASCHATOS.

Additis S. Patrum dictis, Quæstio-
numq; aliquot decisione, ad uberiorem textūs cum o-
pus est, explicationem, & Heterodoxorum refutationem..

Q U A M

In Regia Aboënsi Academia,

P R A E S I D E,

DN. AESCHILLO PETRAE OSS.

Theolog. Doct: & Episcopo Aboënsi,

Examini subjicit in Auditorio Majori, horis solitis

Ad diem 7. Novemb. Anni 1655.

P E T R U S J O A N N I S E k W. Gothus

S. R. M. tis. Stip.

Lyra in hunc locum:

Hunc ignorantes Iesum Nazarenum esse principem verum. alia ta-
men fuit ignorantia Principum; alia vulgarium sicut dictum
est; tamen neutra excusabat à toto, imò prima aggravabat:
quia procedebat ex malitia..

Idem in hunc locum.

Deponentes eum de ligno sc: boni Iudæi Ioseph & Nicodemus ut Ioh. 19.

Sacra etiam scriptura sub uno contextu frequenter transit
de bonis ad malos: & è converso:

A B O Æ

Excusa à PETRO Hansøn Acad, Typogr.

VIRIS

Reverendis, Doctrinâ & humanitate maximè conspicuis,

DN. Claudio Martini Brennero

Pastori in Töffsala vigilantissimo, ejusdemque
accolatus præposito meritissimo, favitori
suo ætatem colendo.

DN. Jacobo Stephani in Lemo

Pastori fidelissimo fautori itidem meis officiis
semper prosequendo.

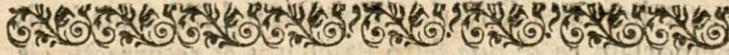
UT ET

DN. Jonæ Haquini Fraxelio

generosissimi Hermanni Flemmingz redi-
tuum præfecto in Vilnâs perfideli, popu-
lari & amico suo in paucis diligendo.

Hæmiliam hanc sacram. non potui
quin ob multa exhibita mihi
beneficia, in grati animi tes-
seram, inscriberem, conse-
crarem dedicarem.

Petrus J. Eef.

MEDITATIO S. EPISTOLÆ FERIÆ III. PASCHATOS,

In Sanctæ & summè Laudandæ Trinitatis, Patris, filii
& Spiritus Sancti nomine,

Onsitebor tibi, quoniam exaudisti me:
Et factus es mihi in salutem. Lapi-
dem, quem reprobaverunt adifican-
tes, hic factus est in caput anguli. A
Domino factum est istud, Et est mirabile in oculis
nostris, Lætatur & exultat David his verbis ob mi-
rabilem quandam mutationem factam in mundo,
in ædificatione quādam, quod lapis ille, quem archite-
cti reprobaverunt, factus sit in caput anguli. Hoc dicit
esse, mirabile in oculis suis. De die v. quo factum, di-
cit, quod sit dies quem Dominus fecit, & quod sit lætan-
dum & gaudendum in eo. De quo lapide hic sit sermo
Psalmistæ, docet S. Petrus Act. 4. v. ii. Quod non sit
vulgaris aliquis lapis sine vitâ & sensu, sed vivus lapis,
præiosus lapis Christus Jesus Nazarenus, quem populus
Israël crucifixerunt, quem Deus excitavit ex mortuis.
Architecti nominantur à Petro principes populi & seni-
ores Israël, cuius veræ structuræ sit factus à Deo lapis
angularis, docet quoq; S. Petrus dicto loco videlicet
non corporalis & materialis structuræ vel ædificij an-
gularis lapis sed spiritualis, videlicet æternæ nostræ sa-
lutis. Non est inquit S. Petrus in alio aliquo salus, neq;
est nomen aliud sub cœlo datum hominibus, in quo o-

portet homines salvari. Hujus mirabilis mutationis memoriam recte hoc festo Paschatos & resurrectionis Christi recolimus, nam per gloriosam Christi resurrectionem, ostendit Deus pater filium suum verè esse lapidem angularem, in quo salutem nostram rectissimè ædificare possumus sine ullo metu ruinæ & danni in hac structura. Monemur omnes, ut hunc diem cum gaudio celebremus, ideoq; canemus de Christi victoriâ super mortem, Diabolum, & infernum, dicentes: *Christus in morte haesit.*

O Remus etiam Deum ut hanc Epistolam ita meditari queamus, ut cedat in nominis Divini gloriam, nobis in augmentum & incrementum doctrinæ & bonorum operum, in spem & fiduciam, & tandem in æternam beatitudinem, dicamus igitur Pater noster &c.

TEXTUS. *Aet. 13. v. 26. ad 34.*

DEgens Apostolus Antiochiaë, & in Synagoga Iudeorum præsens, post lectionem legis & Prophetarum die Sabbathi, vocatur a præfectis Synagogæ ad docendum populum, Paulus occasione hâc accepta, repetit promissionem Dei ad patres Israelitarum & educationem eorū ex Ægypto, & sustentationē eorū in deserto, & introductionē eorum interram Canaan, & quādiu judices habuerunt Israelitæ, & quem regem primū habuerunt vñ. Saulē & postea Davidem, ex ejus semine vel posteris, Deus jam excitaverit Messiam Jesum. Quem etiam prædicavit Johannes Baptista. Hic sermo salutis, de Christo scilicet, jam dicit anunciarī Israelitis per Apostolos. Loquitur de Christi morte, quod illam procuraverunt Judœi ex ignorantia, non intelligentes Prophetas, licet nullam mortis causam invenissent cum eo. Deinde loquitur

quitur Apostolus de Christi sepultura, mox de ejus resurrectione, quam etiam monstrant crebræ apparitiones Christi, post mortem factæ illis, qui venerunt cum eo ex Galilæa Jerosolymam, qui sunt testes ejus ad populum. Addit Apostolus etiam suum calculum vel testimonium, quod hæc omnia ita se habeant, quod Deus impleverit promissionem factam ad populum excitando JESUM ex mortuis. Confirmatur articulus fidei nostræ de passione Christi & morte, nec non de sepultura ejus & resurrectione. Admonemur tertii præcepti, quod tum verba salutis proponenda diebus festis.

P A R T E S.

1. *De Christi passione, morte & sepultura.*

2. *De Christi resurrectione ex mortuis.*

P R I M A P A R S.

In quâ meditamus:

I. Pauli compellationem

specialem, quâ Judæos compellat, dicens; viri & fratres Abrahæ filij. Hic Apostolus non excludit foeminas, sed nominat masculos, tanquam originem foeminarum, sicuti etiam in V. T. viri suscipiebant sacramentum circumcisionis, quod etiam æquè profuit foemellis, ex patribus circumcisis oriundis, sicuti dicit Deus de semine Abrahæ: Ero Deus tuus & seminis tui post te, non solum masculorum circumcisorum, sed etiam foemellarum non circumcisarum, quia tuum sunt semen, vel ex parente circumcisio prognata. Gen. 17.

Ut frustraneum sit cum Pontificijs quærere aliquod medium, quo salvatæ sint puellæ V. T. & idcirco, quia scriptura nullius meditationem facit, argutre illam imperfectionis, quasi omisisset & non retulisset quodnam fuerit hoc medium; verum ut diximus, frustra aliud medium quæritur pro regeneratione foemellarum, quam hoc, quod ex patre circumcisso generatae essent. Viros itaq; nominat & fratres, utraq; appellatione captando benevolentiam eorum, & insinuando se apud illos, vocat viros, ergo intelligerent quid loqueretur Apostolus, & hoc perpenderent & considerarent quod non loqueretur puerilia. Fratres vocat, quia erant populares, posteri Abrahami, licet ex Davidis tribubus, Paulus ex tribu Beniamin, alij iterum partim ex Iuda partim ex Levitica partim ex aliis tribubus, præsertim v. ideo nominat eos fratres, quod vel omnes vel quidam illorum conversi essent ad Christum, vel quod eundem Deum secum coluissent, eandem spem habebant resurrectio-
nis ex mortuis.

L. C. Honorificé auditores compellandi & alloquendi, non duriter, non contumeliose & contemptim, nisi peculiaris subsit ratio & causa durioris alloquij cuius exemplum extat Gal. 3. dicente Paulo; ô stulti & insipientes Galatæ, quis vos fascinavit; videlicet tunc durius compellandi, quando novimus eos, opus habere & novimus etiam duris & asperis, potius quam suavibus nos posse eos ædificare. Omnia n. facienda ad ædificationem non ad destructionem. Hic ergo opus divina informatione, ut noverimus in omnibus prudenter nos gerere & rectè docere verbum Dei, verbum n. justè prolatum semper magnam habet gratiam, sive durum sive molle. Orandus Deus ut aperiatis nostrum, dum locu-

locuturi sumus ad proximum, pro illius cōversione & cōficatione. Intempestiva oratio plus damni quam commodi affer regno Christi; dicit quidem Apostolus docendum esse tempestivē & intempestivē, sed addit mox cum omni moderatione, & excusatione, si alieno quid proposuerint tempore. Non v. ideo talis moderatione adhibetur in sermone ad populum, quod timendi sint auditores, sed ut magis excitentur ad audiendum & retinendum id, quod dicitur & prædicatur.

L. C. 2. Auditores non inde sumant ansam occasionem vē contempnendi suos Doctores, quia vocantur à Doctoribns suis fratres, sed potius cogitent se fraterno corde admoneri à suis Doctoribus, de ijs quæ spectant ad ipsorum commodum, præsertim v. spirituale & æternum, non aliter statuentes quam bonos & sinceros Pastores & Doctores unicè ad hoc attentos esse, ut recte dispensentur mysteria Dei, ut ita æstimentur à suis auditoribus & quidem fideles dispensatores. Sic Apostolus Onesimum servum antea Philemonis, jam v. conversum vocat Apostolus fratrem Domini sui, inde tamen non vult ut Onesimus superbiat & efferat sese & officium serviendi deserat, cum sit frater ejus in Christo, in fide salvificâ, quæ est spiritualis quædam fraternitas & Christiana libertas, non abrogans cuiusq; debitum alteri affectum.

L. C. 3. Videant auditores ut mereantur hoc nomē honoris à suis Doctoribꝫ ut vocentur fratres eorū. Videant ut abstineant ab omnibus quæ non decent fratres in fide. Ita monet Apostolus 2. Thess. 3. v. 4 seq. ad finem.

L.C.

L. C. 4. *Quia auditores fratres vocantur à doctoribus suis, operam dent, ut etiam inter se sint fratres, fraternum amorem habentes.* Ita Abrahamus alloquitur Lothum: ne sit, inquit, contentio inter nos, fratres n. sumus. Qui non diligit fratrem suum, quem videt, quomodo Deum diligit quem non videt, 1. Joh. 4. ne detrahemus fratribus nostris, Iacob. 4. Si proximus nos offendat & corripiendus est, ut frater corripiendus & non ut inimicus, 2. Thess. 3.

II. Generalem Apostoli

compellationem, quā auditores alloquitur. Illa v. talis est, & qui inter vos timent Deum; q.d. Apostolus, ne putetis auditores mei me quemquam exclude-re ab Evangelio, non solum prædico Evangelium viris & fratribus meis, qui sunt ex semine Abrahā & mei populares, sed omnes timentes DEUM. Nam sicut Deus non habet respectum personarum in his, quæ ad hominum æternam salutem spectant, ita nec ego illius minister possum vel debeo discrimen facere. Quare sciant omnes timentes Deum, ex quacunq; tribu vel familiâ sint, sive Græci sive Judœi vel cujuscunq; regni homines, si in hæc meâ oratione inclusos, & non exclusos, ita esse meos fratres & sorores meas².

L. C. 1. Omnes timentes Deum, fratres sunt & sorores sanguinis Christi glutino copulați & juncti. Hi sunt fratres Christi & omnium syncerorum Christianorum. Quæ fraternitas vera est fraternitas cum singulari-savitate conjuncta. Hæc fraternitas facit, ut unus Christianus ab altero benignè suscipiatur, Gal. 6. Domestici fidei ante omnes suscipiendi. De fraterna charita-te in

te inter timentes D̄eum colendā, s̄æpius occurrit admonitio. Rom. 12. 1. Thes. 4. Ebr. 13. 1. Pet. 1. 1, Pet. 2. 1, Pet. 3.
L. C. 2. Pijs diligentibus & timentibus Deum, mittuntur verba salutis, ut Apostolus scribit hic semi-ni Abrahāmi & timentibus Deum mittuntur hæc verba salutis. Etsi enim mittantur verba salutis, tamen non omnes inde salvantur vel salutem consequuntur. Contemptores enim subsannatoresq; verborum salutis, nihil inde habent commodi, est illis odor mortis ad mortem, sed pijs est odor vitæ ad vitam. 2. Cor. 2. v. 14. 15. 16. 17. Quare videndum ne in vanum gratiam Dei recipiamus. 2. Cor. 6 v. 2. 3. 4. &c. Ideoq; Christus Luc. 19. Judæos alloquitur, utinam cognovisles tempus visitationis tuæ. Visitantem Deum nos suo Evangelio honoremus, amemus & timeamus.

III. De personis procurantibus Christi passionem & mortem.

Habitantes, inquit Apostolus, Jerosolymis & illorum principes, quia non noverunt ipsum vel Prophetarum voces, quæ omnibus Sabbathis leguntur, impleverunt sic Prophetias, Quamvis n. Causam mortis non invenerunt cum eo, tamen petiverunt à Pilato, ut ille occideret eum. Hunc ferè in modum etiam S. Petri auditores loquuntur de illis, qui mortem Christi urserunt, Act. 4. v. 24. 21: 26. 27. 28. 29. 30. Excusat Apostolus Paulus Judæos, quod ideo morti ipsum tradiderint, quia non noverint ipsum, nec intellexerint Prophetias de eo. Ita etiam Christus in sua, pro crucifigentibus & percutientibus se, intercessione, loquitur: ignosce illis pater, non enim sciunt, quid faciunt. Ita loquitur Apostolus 1. Cor. 2. v. 1. seq. ad v. 17.

B

L.C

L. C. Non fortuitò Christus passus & mortuus est, sed secundum scripturas, non quod prædictiones fuerint causæ passionis & mortis ejus, sed quia hoc & quomodo futurū erat prædicarunt illi & prædixerunt, ut cum hæc essent facta, crederent homines illius temporis & sequentium usq; ad finem mundi, crederent hæc vera, quæ jam facta essent, facta esse ad redemtionem generis humani. Patet itaq; Ecclesiam Veteris Testamenti salvatam, eadēm quā nos fide, eodem mediastore & redemptore, non enim est ut S. Patrus loquitur Act. 4. in aliquo alio salus. Dicamus itaq; cum Veteri Ecclesia: Iesu noster redemptor, amor & desiderium, Deus creator omnium, homo in fine temporum. Quia te vicit clementia, ut nostra ferres criminis, crudelem mortem patiereris & nos à morte tolleres. Item: Ad cœnam agni providi & stolis albis candidi, post transitum maris rubri Christo canamus principi, cuius corpus sanctissimum in arâ crucis torridum, cruorem ejus roseum gustando vivimus Deo.

IV. Tempus sepulturæ Christi.

Hoc indicatur his verbis; & cum perfecissent omnia quæ scripta erant de eo, tulerunt eum de ligno & posuerunt in sepulchrum. Scriptum erat de Christo, quod sepeliendus esset post mortem, ut Isa. 53. Et Jonas de glutitus à pisce, ibiq; triduo manens, typus erat Christi sepeliendi & in sepulchro triduo permanendi ut Christus explicat Matt. 12. Erant v. omnia alia prius impleta, quæ ad passionem requirebantur, ac proinde dixit Christus ante mortem, consummatum est. Erant omnia consummata, quæ mortem & sepulturam præcedere debuerunt. Quare etiam Christus de adhuc restantibus dicere

diceret potuit, consumatum est, siquidem nullum erat de illis, quin perficerentur, dubium.

L. C. Sicut passio Christi & mors à Prophetis annunciatæ, ita etiam ejus sepultura. Quid moneat sepultura Christi & doceat nos, ostendit Apostolus Rom. 6. v. 1. 2. 3. 4. 5. seq. ad v. 15.

SECU NDA P A R S.

In primâ parte habuimus repetitionem historie passionis mortis & sepulturæ Christi, in hac altera parte resurrectio Christi pertractanda venit.

In quâ meditamur:

I. Auctorem resurrectionis

Christi. Verum Deus, inquit S. Apostolus Paulus excitavit illum ex mortuis. Deus est qui excitavit Christum à mortuis vel resuscitavit eum. Resuscitatio Christi & resurrectio ex mortuis Deo tribuitur, ut Paulus Ephes. 1. 17. 18. 19. 20. tribuitur a. resurrectio Christi in Scriptura, nunc Deo, ut hic & paucim alibi, nunc Christo ipsi. Dicit n. Christus Ioh. 10. v. 17. animam meam pono, ut eam recipiam, & v. 18. nemo tollet animam meam à me, sed ego pono illam à me ipso, potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum recipiendi eam. Est n. Christus verus Deus, ergò potuit suum corpus resuscitare ex mortuis, potuit animam & corpus in morte separata, manente unione Personalis indissoluta, iterum conjungere.

L. C. 1. Christus verè ex mortuis surrexit, quia id ipsum S. Apostolus Paulus testatur, de hoc concionem habens, coram Iudeis, filiis Abrahami. Et

quidē oracula Prophetarum non mentita sunt de Christi passione, morte & sepultura; ita de ejus resurrectione ex mortuis prædictiones eorundem non fefellerunt. Discipulis incredibile videbatur Christum passum, moritum, viderunt tamen factum, difficulter crediderunt Christum resurrexisse, ut appareat ex colloquio duorum discipulorum euntium ad Emmaus. Thomas negat se posse credere Christum resurrexisse, si non videat Christum, contrectet ipsum, intromittat digitos suos in vesti, g̃ia clavorum & manum in latus ejus: sed resurrexit Christus ut prædixit ipse dicens: & tertiā die resurget. Non est itaq; impossibile apud Deum ullum verbum, ut loquitur Angelus Gabriel ad Mariam.

L. C. 2. Christus resurrexit ex mortuis, ergo & nos resurgemus. Caput resurrexit ergo & totum corpus, ita concionatur Apostolus Paulus 1. Cor. 15, v. 12 13, seq. ad v. 24. Non timenda mors, iterum namq; vita reddit, de qua lætatur Ecclesia canens Psal. 4. v. 9. Psal. 16, v. 6. 7. 8. 9. 10. 17.

L. C. 3. Resurgamus cum Christo quotidie per vitæ novitatem & prioris malæ vitæ emendationem; ita etiam explicat Christi resurrectionem Apostolus, Rom. 6. v. 1. seq. ad v. 7.

H. Resurrectionis Christi
manifestationem. Christi resurrectio pluribus innotuit per multos dies. Certum v. dierum numerum exprimit S. Lucas Act. 1. v. 1. 2. 3. itaq; per quadraginta dies sese vivum manifestavit. S: Apostolus Paulus 1. Cor. 15. v. 1 seq. ad v. 9. testatur.

L. C. Discipuli Christi videntes eum & con-
ver-

versantes eum eo & post resurrectionem toto illo tempore incredibilem percepérunt delectationem ex illâ conversatione & fidei suæ confirmationem de vitæ æternæ svavitate & jucunditate. Lætati sunt discipuli, viso Domino, Joh. 20, præ gaudio primò cum apparuisset eis Christus, vix crediderunt ipsum esse, sed admirati sunt Luc. 24. Hæc delectatio etiam nobis continget in altera vitâ ubi conspicitur à nobis Christus in gloria multò majori, quam in monte Thabor conspiciebatur. Dixit tunc Petrus, bonum est nobis hic esse, faciemus tabernacula. Job credens hanc delectationem & jucunditatem futuram in regno Dei, sibi & omnibus pijs, dicit: Scio quod redemptor meus vivit. Job. 19.

III. Resurrectionis Christi

concionatores. Hos indicat Apostolus sine nomine, & eos fuisse dicit, qui venerunt cum eo ex Galilæa Jerosolymam & qui aderant ei assidenti in coelum, in Bethania in monte olivarum. Hos voluit esse suos testes suos videlicet discipulos, quibus ante passionem & mortem suam dixit, vos eritis mihi testes, Joh. 15. Spiritus veritatis qui à patre procedit, testimonium feret de me, & vos etiam testabimini, quia à principio mecum fuistis.

L. C. Doctrina Christiana non est fabula aliqua vel comædia, vera est historia, quod Deus sic dilexe. fit mundum ut filium suum unigenitū dederit, ut omnis qui credit in eum, non pereat sed habeat vitam æternam. Joh. 3. 1. Pet. 1. v. 8. 9. 10. 11. 12. seq. ad finem capit. 2. Pet. 1. v. 15. seq. ad finem capit. sit ergo fides nostra indubitate & firma de his omnibus, non attendamus carni & sanguini, ut ex nostrâ ratione hæc mysteria rimantes ac

ea negemus vel pro stultitiâ habeamus vel scrutabimur per ea. Attendamus informationi Apostolicez i. Cor. 1. v. 18. seq. ad finem capitiz.

L. C. 2. Ministri verbi Ecclesiae Dei valde necessarium est utile habent officium, sunt enim et illi testes ad populum de Christi persona et officio, quod sit filius Dei vivi. Quod passus, mortuus et resurrexit et omnes in eum credentes non perituri sint, sed habituri vitam aeternam, Joh. 3. annunciant, ut Apostolus hic loquitur, auditoribus promissionem patribus factam, quod Deus illam impleverit. Sunt ministri verbi invitatores ad celestes nuptias qui dicunt, venite ad nuptias omnia parata sunt. Ergo propter hoc suum officium honorandi sunt et dispensatores mysteriorum Dei tractandi e. Cor. 4. v. 1+2. Communicent itaque auditores omnē bonum cum suis Doctoribus, Gal. 6. Qui honorat Christi servos, Christum etiam honorat.

Clementissime Deus pater coelestis, qui nobis etiam verba salutis, de filij tui Iesu Christi ex mortuis resurrectione misisti, da nobis gratiam tuam ut firmiter credamus Christum, pro peccatis nostris mortuum et propter justitiam nostram resurrexisse, ut cum eo vivamus in perpetua justitia sanctitate et innocentia

per

Per Ego propter filium tuum, Dominum nostrum Iesum Christum, qui tecum Ego Spiritu Sancto vivit et regnat in sempiterna secula, Amen.

Benedictio et claritas, et sapientia et gratiarum actio, et honor et virtus, et fortitudo Deo nostro, in secula seculorum. Amen. Apocal. 7: 12.

QUÆSTIONES

I.

An Apostolus vocet Iudeos filios Abraham saltem honoris causa? Resp. Neg.

Quamvis enim Gentibus aperta esset janua regni caelorum, nondum tamun in suo gradu dejecti erant Iudæi, quin primogeniti censerentur in Dei familia. Ergo salutem illis missam esse dicit, quia ordine priores erant. Quia tamen carnale genus non multum per se habebat momenti, et multorum se prodebat impietas, specialiter compellat Paulus veros Dei cultores, significans frustra verba fieri, nisi in eorum cordibus regnet Dei timor, qui ea excipiat.

An

An non ipsi, qui sub lege
vixerunt, promissionum quo-
que compotes fuerunt? R.

Talem ejusdem inter nos gratiae societatem esse
qua tam longam distantiam non impedit. Sed Pau-
lus hoc unum intelligit, suspensam quodammodo fuisse
eorum fidem, donec Christus apparuit, in quo omnes
Dei promissiones sunt etiam *E* Amen, 2. Cor. 1. v 20.
Eiusdem ergo regni cœlestis hæredes sumus *E* consor-
tes spiritualium bonorum, quibus Deus filios suos ornat.
Amoris etiam sui gustum illis Deus in praesenti vita
præbuit, sicuti eum nunc gustamus. Sed Christus
qui vita æterna *E* bonorum omnium substantia est,
illstantum promissus erat, nobis datus est: *E* cum tan-
quam procul absentem expetebant, nos præ-
sentem obtainemus.

